

Rana intervencija

Važan preduvjet prevencije pojavnosti specifičnih poteškoća usvajanja govora (verbalizma) u slijepog djeteta predškolskog uzrasta

Rajn Jasna, Centar za odgoj i obrazovanje "Vinko Bek"

mr.sc. **Fajdetić Andrea**, Edukacijsko rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu

Ključne riječi: rani razvoj, djeca oštećena vida, usvajanje govora, prevencija verbalizma

Slijepa djeca koriste govor kao svoj osnovni komunikacijski alat. Slijepu djecu karakteriziraju određene razvojne govorne karakterističnosti. *Poteškoće govora* tijekom ranog razvoja slijepog djeteta uključuju stereotipni govor i eholaliju (ponavljanje riječi). Slijepo dijete (bez dodatnih razvojnih poteškoća) uz pravovremeno i stručno vođenje razvojno prevladava ove teškoće.

"Za govornu komunikaciju o okolini i društvu osobe moraju razumjeti riječi. Znanje riječi nije samo poznavanje prave kategorije, već i pravilno razumijevanje značenja riječi. To je usko vezano za semantički i pragmatični razvoj." Vervloed (2009)

Verbalizam podrazumijeva poteškoće semantičke (značenja riječi) i pragmatične prirode (jezične uporabe). Kod slijepe djece verbalizam je rezultat specifičnosti percipiranja i funkcioniranja u okolnostima razvoja bez podrške informacija dobivenih intaktnim vidnim perceptivnim kanalom. Slijepa djeca ponekad koriste riječi u pravilnom kontekstu ali bez podrške iz neposrednog iskustva, *stvarnog razumijevanja pojedinih riječi nema*.

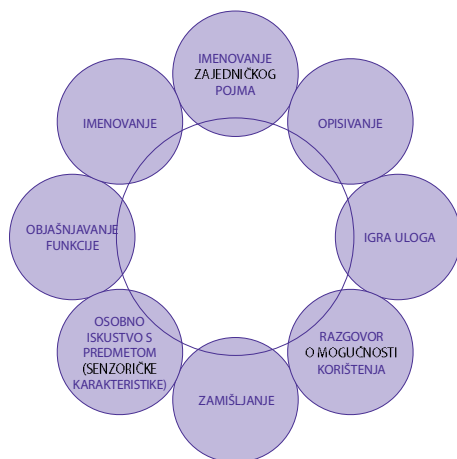
Pravilno i pravodobno poticanje razvoja govora od iznimne je važnosti za socijalizaciju slijepog djeteta. U sklopu rane intervencije, stručnjak ali i roditelj pomaže slijepom djetetu u razumijevanju i usvajanju značenja riječi. Videća djeca jednostavnije usvajaju riječi budući informacije dobivene vidom pomažu u učvršćivanju razumijevanja značenja riječi. Kako bi se razvoj govora slijepog djeteta pravilno poticao, potrebno je primijeniti različite metode u poučavanju značenja riječi. Nestrukturirano i strukturirano poučavanje te rehabilitacijske intervencije trebale bi biti prisutne od ranog djetinjstva. Važno je poticati usvajanje govora ali i stvarnog razumijevanja značenja riječi tijekom svakodnevne neformalne interakcije obitelji/vršnjaka i slijepog djeteta.

Slijepo dijete usvaja razumijevanje riječi koristeći neposredno iskustvo te crpi informacije o značenju, funkciji, kategoriji, senzoričkim karakteristikama riječi (predmetu, pojavi, situaciji i sl.) uključujući se u različite metodički adekvatno osmišljene aktivnosti.

Rehabilitator i ostali stručnjaci rane intervencije organiziraju individualne rehabilitacijske aktivnosti za dijete oštećena vida i aktivnosti *podrške roditeljima*. Svojim aktivnostima rehabilitatori djeluju preventivno u smislu smanjenja prisutnosti verbalizma kod slijepog djeteta.

Roditelji imaju najvažniju ulogu svakodnevno komunicirajući sa svojim djetetom.

Vervloed M.P.J. (2009) prema Manolson (2003) Rehabilitacijsko edukacijske metode u radu sa slijepim djetetom – poučavanje novih riječi

Kako bi omogućili slijepom djetetu predškolskog uzrasta pravovremeno usvajanje značenja i stvarno razumijevanje riječi te korištenje istih u pravilnom situacijskom i semantičkom kontekstu potrebno je primijeniti različite tehnike poučavanja značenja riječi. Pravilnim pristupom roditelja, stručnjaka i drugih važnih osoba, stvaraju se preduvjeti da slijepo dijete znanje riječi temelji na rezultatima neposrednog iskustva. Slijepo dijete dobiva informacije uključivanjem u različite, metodički adekvatno osmišljene i strukturirane aktivnosti, ali i druge nestrukturirane aktivnosti.

Najčešće aktivnosti koje se koriste su:

- objašnjavanje funkcije riječi
- opisivanje karakteristika predmeta
- opisivanje karakteristika situacije.

Bez neprestanog ispreplitanja različitih aktivnosti stvarno će razumijevanje značenja riječi kod slijepog djeteta možda izostati.

Vervloed M.P.J. (2009) objašnjava kako se na lak način provjerava razumijevanje značenja riječi kod slijepog djeteta.

Tablica

Pitanje	Rehabilitacijsko edukacijske aktivnosti
1 Kako (<i>riječ</i>) izgleda?	Opisivanje
2 Za što se (<i>riječ</i>) koristi?	Objašnjavanje funkcije
3 Od čega (<i>riječ</i>) je napravljeno?	Osobno iskustvo s predmetom (senzoričke karakteristike)
4 Komu/gdje (<i>riječ</i>) pripada?	Imenovanje zajedničkog pojma
5 Može li pokazati gdje se (<i>riječ</i>) nalazi na slici?	Pravilan odabir između dva taktilna ili vizualna prikaza

